

11. maj 2023

UPA2023/67

Innuttaasut, suliaqartut/immikkut ilisimasallit, namminersorlutik inuussutissarsiortut, kommunit Inatsisartunilu partiit imigassamik akiuiniarnermi ataatsimut periusissialiornermi akuliunneqarlutik, ukiunut arlalinnut atuuttussamik ilisimatuussutsikkut uppersarsakkanik toqqammaveqartumik imigassamut politikissamut toqqammavissamut suliakkiummik Naalackersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Periusissiaq atuutilersitsinermi aningaasatigut allaffissornermilu kinguneqaatissanut naatsorsukkanik imaqassaaq, UPA2025-milu agguaanneqassalluniunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Agathe Fontain, Inuit Ataqtigiit)

Inatsisartuni ilaasortaq, Agathe Fontain Inuit Ataqtigiit siunnersuuteqarneranut Siumumiit qujavugut.

Siumumiit innuttaasut timikkut tarnikkullu peqqissuunissaat pingaartitarilluinnarparput, inuit timimikkut tarnimikkullu peqqissut tassaammata nunaminnut tunniusimasut, suliniuteqartut angusaqarluartartullu, taamaattumillu pinaveersaartitsinermi suliniutinut tapertaajuartarluta suliniuteqartarlutalu piurpugut. Aammalu nunatsinni siullersaalluta maani nunami innutaaqataasut imigassamut katsorsartissinnaanissaat Siumumiit pilersinnikuullutigu.

Aangajaarniutinut atuiupilunnerit maani inersuarmi inuiaqatigiillu akunnitsinni eqqartortuarpavut. Sorlaali kinaassusersinikuuarput, tassa nunasiaataanerup kingunerisaanik qamani annernartup ippinnartullu matussusernissaanut imminut nakorsaaitit aangajaarniutinik atuipilulersimaneq. Massakkullu atuipilulersimanagerup kingunerisaanik ikerpassuit qaavatigut pilersartut kinguneri kinguaanut ingerlateqqinneqarneri malugisaqaavut, ajornartorsiutitta annersarilersimallugu.

Maani nunami 1954-imi toqussutaasartuq annerpaaq tassaasimavoq Tuberkolose. Taassumallu kingorna toqussutaasartuq annerpaaq tassaalersimalluni imigassamik atuisimanagerup kingunerisaanik toqukkuq qimagunneq. Taamaammatt oqaluttuarisaanermut utertarnissaq pingaaruteqarluinnartuq Siumumiit pingaartipparput, tassami ajornartorsiutigineqartup sorlaa maminngippat qamani ippinnartuq maminnaviangimmat.

Suna tamaat qulakkeerlugu misissuisarneq orniginartipparput aammalu atuutsikkumallugu.

Ukiorpasuit ingerlanerinni maannamut pinaveersaartitsinerit suliniutiguarpagut. Inuuneritta 2-mi siunnersuuteqartuq Naalackersuisuugallarami atsiukkani ingerlateqqillugu siunnersuusiornera pissusissamisoortuuvuq, massakkuq susasaqartut tamakkerlugit isumasioqatigiinnissaannik kaammattuuteqarluni.

Inuttut isiginneriusitta piorsarnerani peqqinnartuuvooq paasisat misilittakkallu aallaavigalugit nutaamik iliuusissatut pilersaarummik ujartuineq.

Tamatta sanilitsinnut Islandimut usorulluta anersaakuluttarpugut. Taakkumi ukiut 20-it ingerlanerinni inuusuttortatik aanngajaarniutitut atuisarnerat milliserujussuarnikummassuk. Uunga siunnersuuteqartup siunnersuutaattut periuseqarlutik susasaqartut tamaasa suliniaqatigiiffimmik pilersitsinerminni peqataatillugit iliuusissaminnik pilersaaruseriamik angusaat kusanarluinnarpoq.

Taakku pilersaaruseriorminni inuttut avatangiisiminnullu isiginnittaaserisimasaat isumasiorfittut atorussunnarpoq, tassa meeqqat namminiussusilittut isiginagit kisiannili inuiaqatigiit pilersitassaattut isigalugit pilersaaruseriput, aanngajaarniutillu inuit ataatsimoortarneranni akuusutut isigalugit. Taamaalillutik inummut sunniutaasinnaasut ersarissumik inissillugit suliniarnerinni sinaakkutarisimavaat.

Meeqqammi siunissatsinni siuttuusussaammata inuiaqatigiinni inersimasut taakkuusussaapput siunissamik kusanartumut suliniuteqartussat.

Siumumiit angorusutatta ilagisaat siunnersuuteqartumut assingusinnaapput, Siumumiilli aalakoornartoq kisiat pinnagu aanngajaarniutit tupamullu pinaveersaartitsineq aqutigalugu inuiaat peqqinnarnerusumik inuuneqarnissaannut aqutissiuussineq, isumaginniffiit tamarmik suleqataaffigisaannik ingerlanneqartoq. Pinaveersaartitsinermik suliaqarneq nukittorsarneqartittuarumavarput – qitiusumi najugaqarfinnilu ataasiakkaani. Suliniarnermi innuttaasut suleqatiginerisigut.

Massakut suliniutigineqalereersut tamakkerlugit Siumumiit tapersersorpugut, timersoqatigiiffiit suliniaqatigiiffiillu suleqatigiinnermikkut innuttaasunut akeqanngitsunik susasaqartitsisarnerat pitsaasuuvooq tapersersortuagassaq. Taakkuli kisimik naammangillat.

Naluneqanngilaq katsorsartittartut amerlasuut piffimminut uteraangamik saaffissaaruttartut, piffimmini periarfissaqannginnamik. Katsorsartereernerup malitsigisaanik oqaloqateqartarneq pingaarluinnartuusoq misilittagarineqalereersut takutimmassuk. Taamaattoqanngikkaangat katsorsartittoq aanngajaarniutitut atornikuusaminut uteqqinnissaa annertusarmat.

Siumumiilli pingaartipparput uagut inuiaqatigiinnut inuttut ataasiakkaatut akooqataanerput piorsarnerussagipput, tassami inuit nammineerluta ataasiakkaatut akisussaaffeqarluta pisussaaffeqarnerput nanisariaqaleqqavarput pisortanit ikiorneqarnissaq utaqqiinnarnagu. Taamaammat uagut politikikkut pisussaaffigissavarput katsorsartereersimallutik piffimminut utertut angerlarfimminni innuttaasunut uteqqinniarlutik aqutissaannik sinaakkusiinissaq, tassaasorlu suliffissaqartinnissaannik sinaakkusiineq, inuilli namminneq piffimmini

oqaloqatigiittarfinnik pilersitsisinnanissartik akisussaaffittut pisussaaffittullu tigusariaqaraat Siumimiit isumaqarluta.

Taamaammat Siumumiit siunnersuuteqartup siunnersuutaa isumaqatigigaluarlugu Naalakkersuisusut allannguutissatut siunnersuutaat taperserparput, taamaalilluta Ilaqtariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliamut siunnersuut ingerlateqqillugu.

Qujavugullu qulequttamik taamak pingaartigisumik siunnersuusiortoq siunnersuuteqarmat.

Najaaraq Møller, Siumut